

verder werken aan een economisch & ecologisch duurzame melkveehouderij

Kom naar de Netwerkdag!

Gesteund door de provincie Drenthe gaat een groot aantal organisaties actief samenwerken aan verduurzaming van de melkveehouderij. Bent u betrokken bij het project of geïnteresseerd in meer informatie hierover?

Kom dan naar de Netwerkdag op 27 mei in Assen!

Van der Valk, Balkenweg 1, 9405 CC Assen (A28 afrit 33)

Programma:

Start 9.30 uur

Dagvoorzitter: Daan Kuiper, Nutriënten Management Instituut.

Jappie Rijpma (Accountantskantoor Alfa Beag)

Trends en uitdagingen in de melkveehouderij

Frank Verhoeven (ETC)

Het programma Duurzaam Boer Blijven in Drenthe

Rein Munniksma (Gedeputeerde provincie Drenthe)

De provincie Drenthe en de toekomstige uitdagingen voor een vitale melkveehouderij

Henk Brink (Provinciale voorzitter LTO Noord)

Kansen in Drenthe

11.30 uur: Keuze uit 4 informatieve workshops:

1. Bedrijfseconomie
2. Bodem, water & klimaat
3. Voeding & diergezondheid
4. Certificaat kringloopboeren

Vanaf 13.15 uur: Netwerklunch

Opgeven bij Désirée Dirkzwager d.dirkzwager@etcnl.nl of tel. ETC: 033-4326000.

AGENDA

- 27 mei:** Netwerkdag
9.30-14.30 uur
Lokatie: vd. Valk Assen
- 28 mei:** Bijeenkomst 6 Agrarische Natuurverenigingen
- 3 juni:** Regio Drenthe Midden
10.00-15.00 uur
thema BODEM, i.s.m. Spade en MVA
Lokatie: Bouke Meijer, Witteveen
- 4 juni:** Regio Drenthe Z.O.
19.30-22.00 uur
thema DIER & VOEDING, i.s.m. DAP Het Zuidenveld en VVB's
Lokatie: Fam. Hilhorst, Sleen
- 10 juni:** Regio Drenthe Z.W.
19.30-22.00 uur
thema BEMESTING EN RUWVOERKwaliteit
i.s.m. DLV en VVB's
Lokatie: Dorpshuis De Schakel, Koekange
- half juni:** Regio Drenthe Noord
thema MELKPRIJS EN KOSTPRIJS, i.s.m. LTO-Noord
Lokatie: wordt nog bekend gemaakt
- juni:** Landelijke bijeenkomst i.s.m. Nederlands Melkveehouders Vakbond
Datum en lokatie: wordt nog bekend gemaakt

KIJK OP DE WEBSITE VOOR NADERE INFORMATIE!
www.duurzaamboerblijven.nl/drenthe

Wat biedt DUURZAAM BOER BLIJVEN in Drenthe?

Kom kijken op de netwerkdag of de regionale bijeenkomsten!

In het project Duurzaam Boer Blijven in Drenthe krijgen alle melkveehouders in Drenthe de kans kennis op te doen om de resultaten op hun bedrijf te verbeteren en milieuvoordelen te behalen. Veel organisaties gaan hierin samenwerken. Dit zal in mei en juni goed zichtbaar zijn! Op de 27e mei wordt een Netwerkdag in Assen voor de gehele provincie georganiseerd. Tussen 28 mei en 18 juni zullen in totaal 6 regionale bijeenkomsten worden georganiseerd in de gehele provincie. De gelegenheid voor melkveehouders en andere geïnteresseerden om te zien wat dit project te bieden heeft!

Kijk op de achterpagina voor de activiteiten bij u in de buurt!

Tien studiegroepen rond kringloop actief

Na een trage start is het project 'Duurzaam Boer Blijven in Drenthe' nu goed op gang gekomen. Inmiddels zijn ruim 100 melkveehouders aan de slag binnen acht studiegroepen, en staan nog twee groepen in de steigers. De deelnemers bevinden zich in de gebieden rondom Beilen, Westerbork, Drentse Aa, Nieuw Buinen, Zeeger Loopje, Havelte, Pesse, Ruinerwold, Wapse en Diever. Een aantal studiegroepen is rond een van de drie pilots aan de slag gegaan: dier&voeding, bodem-water-klimaat of ondernemerschap.

Op deze manier richt de ene groep zich meer op bodemvruchtbaarheid, terwijl de andere groep ruwvoer kwaliteit als insteek neemt. Alle groepen werken aan hetzelfde doel: de bedrijfsefficiëntie verbeteren, en stikstof en fosfaat verliezen naar de omgeving verminderen.

Naast bijeenkomsten in studiegroepverband worden ook proefvelden opgezet en andere experimenten opgestart, bv. rond voeding in de droogstand. In de nabije toekomst zullen thema-dagen worden gehouden, ook voor melkveehouders die (nog) geen deelnemer zijn, bv. tijdens de regionale bijeenkomsten. (zie agenda achterzijde!) Zo wordt kennis gezamenlijk ontwikkeld en door heel Drenthe verder verspreid. Nieuwe ideeën zijn altijd welkom!

Ammoniak in Nederland

Rein Munniksma, gedeputeerde landbouw, natuur en landschap

Het beleidsdossier ammoniak kan voor velen de geschiedenisboeken ingaan als een hoofdpijndossier. Sinds het midden van de jaren 80 zijn we allemaal, de één wat meer bewust dan de ander, bezig met het verminderen van de ammoniakemissie. De provincie stelt momenteel de concept-beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden op. In dit traject is ammoniak opnieuw één van de hoofdbrekers. Want er is niet eenduidig voorgeschreven wat wel of niet te doen in de nabijheid van Natura 2000-gebieden. We proberen daar een Drentse maat in te vinden met alle betrokken partijen. Momenteel zijn twee onderzoeken in volle gang die meer duidelijkheid moeten geven. Centraal daarin staat duidelijkheid over de rol van ammoniak rondom Drentse Natura 2000-gebieden en de Drentse bijdrage daaraan. Met name wordt ook onderzocht welke maatregelen het meest effectief kunnen zijn. Eén van de maatregelen is het werken op melkveebedrijven volgens het Bedreven Bedrijven principe: sluiten van de stikstofkringloop. Ik ben er van overtuigd dat deze werkwijze in de onderzoeken naar voren zal komen als een serieuze optie om een groot deel van de Drentse bijdrage te verlagen. Op een manier die aantrekkelijk is voor alle betrokkenen. Uiteindelijk worden we er allen beter van. Voor complete bijdrage van Rein Munniksma: zie www.duurzaamboerblijven.nl/Drenthe

Partners en financiers

Projectcoördinatie: ETC Adviesgroep
Postbus 64
3830 AB Leusden
Telefoon: 033-4326056
E-mail: d.goodijk@etcnl.nl
www.duurzaamboerblijven.nl/drenthe

provincie Drenthe

Bex over 2008 pakt goed uit

DLV Monique Nieuwenhuis

Er zijn verschillende factoren die invloed hebben op de uitslag van de BEX. Bedrijven die het vee weiden hebben een kleiner voordeel in de BEX dan bedrijven die opstallen, namelijk 17% stikstof voordeel tegen 18,5%. Het rantsoen beïnvloedt de uitslag van de BEX als volgt: bedrijven met een laag ruw eiwitpercentage in het rantsoen hebben een groter voordeel in de BEX dan bedrijven met een hoog ruw eiwitgehalte. Ook een ruime verhouding in ruw eiwit en VEM zorgt voor een voordeel. Uit een BEX-analyse onder zestig deelnemers aan (DLV) studiegroepen blijkt dat bedrijven in 2008 gemiddeld 17% voor stikstof en 16% fosfaat voordeel wisten te behalen. Dit betekende een gemiddelde besparing in 2008 op afvoer van 1812 kg stikstof en 557 kg fosfaat. Dit komt overeen met circa 433 m3 mest. De bedrijven kunnen nu meer eigen mest op het bedrijf gebruiken.

Uit de tabel blijkt dat in 2008 de tien bedrijven met het hoogste

2008	% maïs in rantsoen	% BEX voordeel	Gem.mest afvoer m ³
10 bedrijven met meeste maïs	54,4	26,34	528,1
10 bedrijven met minste maïs	25,8	11,49	273,3
2009			
10 bedrijven met meeste maïs		13,46	304,3
10 bedrijven met minste maïs		10,25	199,4

aandeel snijmaïs in het rantsoen gemiddeld 15% meer voordeel behalen dan bedrijven met weinig maïs in het rantsoen. In 2009 verandert de berekeningsmethode in het BEX programma. Met de berekeningsmethode van 2009 blijven dezelfde bedrijven voordeel behouden, maar het voordeel is wel kleiner. De verandering in voordeel is berekend door de gegevens van 2008 ook door te rekenen voor 2009. Het gemiddelde voordeel van 433 m3 mest dat in 2008 met de BEX behaald werd, daalt in 2009 naar 328 m3.

TIP

Bedrijfspecifieke excretie 2009

Door de wijziging van de rekenregels voor de BEX in 2009, verandert het voordeel per bedrijf aanzienlijk. Dus extra aandacht voor de volgende zaken is gewenst:

- Zorg voor goede afstemming tussen bemesting en snedezwaarte, om graskuil te oogsten met een goede samenstelling. Droge graskuilen zijn goed voor betere eiwitbenutting.
- Maak tijdig een prognose voor de BEX voor het komende jaar en pas deze gedurende het jaar aan.
- Let ook op de gehalten stikstof en fosfaat in het aangekochte krachtvoer.

Belang van goede voeding rond afkalven

Gerrit Hegen, DAP Het Zuidenveld

De periode rond het afkalven wordt de transitieperiode genoemd. Deze periode loopt van 3 weken vóór afkalven tot 4 weken na het afkalven. Dit is een essentiële periode in de lactatiecyclus van het rund. Ongeveer 80 % van ziekten bij het rund vinden in deze periode plaats. Gedurende de transitieperiode ondergaat de koe vele veranderingen. Het is van groot belang om de veranderingen in deze periode goed te managen. Hier volgen de 8 belangrijkste aandachtspunten tijdens de transitieperiode:

- 1) Maximaliseren van de droge stof opname**
Het probleem tijdens de start van de lactatie is de combinatie van een verminderde voeropname en een verhoogde energiebehoefte.
- 2) Minimaliseren van negatieve energie balans**
Nieuwmelkte koeien hebben het meeste last van energie tekort. Hierdoor gaat het lichaam vet en spier afbreken. Dit heeft een duidelijk negatief effect: traag afkalven, aan de nageboorte staan, slepende melkziekte, verminderde weerstand en vruchtbaarheidsproblemen.
- 3) Stimuleren van de pensfunctie**
Gedurende droogstand worden de penspapillen korter door het ruwvoerrijke rantsoen. Met een rantsoen met meer suikers en zetmeel vanaf de laatste drie weken van de droogstand wordt de pens in gereedheid gebracht voor de periode na het afkalven. Let op! Bij onvoldoende droge stof opname uit ruwvoer is er voor het afkalven al kans op pensverzuuring.
- 4) Melkziekte preventie**
Na het afkalven heeft een koe 9 keer de hoeveelheid calcium nodig dan hetgeen in het voer beschikbaar is! Laag calcium- en kaliumgehalte in het droogstands-rantsoen zorgt voor een optimale calcium-opname in de darm ná afkalven.
- 5) Optimaliseren van de afweer**
Rond het afkalven is de afweer verminderd. Het is dus van groot belang om de afweer in deze kritische periode te ondersteunen, met name door goede voeding, vitaminen en mineralen voorziening.
- 6) Optimaliseren van de uierkwaliteit**
Tijdens het droogzetten en tijdens de start van de lactatie is een koe erg gevoelig voor nieuwe infecties. Hoe hoger de melkproductie op het moment van droogzetten des te groter de kans op een infectie!
- 7) Minimaliseren van stress**
Cortisol, een stresshormoon, kan vrijkomen als gevolg van (hitte-)stress. De gevolgen kunnen zijn: abortus in laatste fase dracht, vertraagd afkalven, gevoeligheid voor infecties.

8) Gezonde start lactatie

Optimaliseren van de start van de lactatie is belangrijker dan maximaliseren van de melkproductie. Het is belangrijk om de opname in energieconcentratie geleidelijk te laten oplopen (top krachtvoergift op 25-30 dagen) Dus rustig opstarten voor een duurzame productie!

Voor volledige artikel zie www.duurzaamboerblijven.nl

ADVIEZEN

Voeding

- Goed, smakelijk ruwvoer met voldoende prik, OOK TIJDENS DE DROOGSTAND, is van groot belang!!
- Verhogen van de energiedichtheid van het voer vanaf 3 weken voor het afkalven met krachtvoer met tarwezetmeel. Meer suikers en zetmeel in het rantsoen einde droogstand
- Maximaliseer de droge stof opname (let op Negatieve Energie Balans)
- Lage Kation-Anion-Balans en laag Ruw eiwit (max, 14% RE einde laatste fase droogstand) zorgen voor minder zucht.
- Laag calciumgehalte in het droogstandsrantsoen zorgt voor een optimale Calcium-opname in de darm ná afkalven
- Voldoende Magnesium en Vitamine D
- Voldoende voorziening van Vitamine A, E, Selenium en Zink in het rantsoen
- BCS (Body Condition Score) op moment van afkalven tussen de 3,25 en 3,75

Algemeen

- Geef de koe ruimte om te bewegen/lopen
- Beperk transport voor afkalven
- Vermijden van isolatie van koeien voor afkalven
- Onbeperkte watervoorziening
- Voorkom hittestress!

COLUMN

Tussen optimisme en realisme

Na een jaar van prijsstijging laat de melkprijs nu veel te wensen over. De afbouw van de Europese subsidies is al direct gestart met een zeer grote prijsvariatie. Dit geeft duidelijk aan met welke schommelingen we in de toekomst rekening moeten houden. Ook moet het agrarisch potentieel in de rest van de wereld niet onderschat worden: een hoge prijs zet overal in de wereld de registers open. Tegelijkertijd is de voedseldistributie, zoals de melkverwerking, bijna volledig in handen van grootwinkelbedrijven. De verdeelde agrarische producenten zijn hiervan de dupe.

Onder druk van de internationale markt zal de melkprijs laag blijven. Onder die druk zal verdere optimalisatie van de bedrijven noodzakelijk zijn om voldoende inkomen te blijven garanderen. Dit kan in de vorm van 'interne optimalisatie', waardoor bedrijven efficiënter kunnen produceren binnen hun bestaande grenzen. Grotere bodemvruchtbaarheid, kostenverlaging, meer ruwvoer per ha. Deze optimalisatie is een uitdaging op zich.

Tegelijkertijd ontwikkelen veel bedrijven zich verder door groei in omvang, door schaalvergroting dus. Dit wordt door veel bedrijven als gemakkelijk alternatief gehanteerd, zolang de bank meegaat. Je kunt dat 'externe optimalisatie' noemen. Onder de huidige omstandigheden is schaalvergroting erg duur als daarvoor grondaankoop en extra melkquotum nodig is. Daarom zal de schaalvergroting met name sterk doorzetten onder omstandigheden van goedkope arbeid en kapitaal, dus binnen familieverband. Onder deze omstandigheden wordt het inkomen uit grond steeds lager, en dat moet dan gecompenseerd worden door meer melk per man. Dit laatste wordt technisch opgelost door robotisering. Dit zal gepaard gaan met verdere intensivering, met grotere voeraankoop en mestafvoer, en meer koeien het hele jaar op stal. De vraag is echter: hoe lang zal de maatschappij dat accepteren? Willen we dit keren dan zal de markt zich moeten aanpassen of gestuurd moeten worden door de politiek.

Voor gehele artikel:
www.duurzaamboerblijven.nl

J. Rijkma
Alfa Beag

